

Li Laus

A yellow starburst logo with eight points, centered on the page. The word "Felibrige" is written in blue, bold, sans-serif font across the center of the starburst. The background behind the starburst consists of a circular pattern of fine, parallel lines. A faint, diagonal watermark reading "Felibrige Original" is visible across the starburst.

Felibrige

**LAUS
DE
PÈIRE GOMBERT**



Patric DELMAS
Felibre Majourau

LAUS
DE
PÈIRE GOMBERT
(1946 – 2002)

Cigalo de la Tourre-magno

Santo Estello d'Avignoun / Castèu-nòu-de-Gadagno
2004

CIGALO DE
LA TOURRE-MAGNO

1876

Jean GAIDAN

(1809 – 1883)

1884

Joseph LHERMITTE

Frère Savinien

(1844 - 1920)

1920

Paul PAYAN

(1861 – 1925)

1926

Césaire DAUGÉ

(1869-1945)

1946

Jean TUCAT

(1871-1961)

1962

Jules LAIRIS

(1896-1974)

1975

Pierre GOMBERT

(1946-2002)

2003

Patric DELMAS

Gènto Rèino, Segne Capoulié, Car Counfraire, Ami Felibre,

Joan Gaidan, Josèp Lhermite (Fraire Savinian) Joan Pau Payan, Cesari Dauge, Joan Tucat, Juli Lairis, Pèire Gombèrt, uèi en Avinhon dins lo brèç del Felibrige e dins l'encastre del cent cinquantenàri de son espelida, a l'ora ont m'alanzats las pòrtas del Consistòri, m'agrada de traire a la lutz aqueles sèt majorals que totes portèron cranament sul pitre, la "*Cigalo de la Tour Magno*". Cadun a son biais, dins la diversitat de son expression, sa vida, son astrada, sa lucha, los tenon ligats estrechament, coma los fraires d'una meteissa portada... An viscut lor pichona destinada d'ombra e de solelh, amb sas vertuts e sas flaqesas mas, dins l'endrechièra del Mèstre, an caminat e aital, esperlongat aquela gesta collectiva que nòstra lenga n'es lo marc lo plus garrut. Cal pas totjorn plorar sul temps passat, mas seriá pecat un jorn coma uèi, de daissar s'avalir la memòria d'aqueles valents aparaires que portèron una polida pèira a la montjòia de la nòstra cultura. O sabètz tant coma ieu : Per far levar lo pan de uèi, cal totjorn servir un tròç de pasta d'ièr. Tanben, afortirem fòrt e mòrt que lo lent revolum de las sasons e los capricis del temps escantiràn pas lor nom. E cridarem de vam, aquestes vèrses mistralencs per que dure que jamai una cadena de fièrs manteneires :

*Soun mort li bèu disèire,
Mai li voues an clanti ;
Soun mort li bastissèire,
Mai lou tèmple es basti.
Vuèi pòu boufa
L'aurousa malamagno :
Au front de la Tour-Magno
Lou sant signau es fa.*

Que Frederic Mistral aguèsse fach de la torre romana que plomba la ciutat "*noblo, avenènto i Felibre*" lo simbòl de la respelida nòstra, es o confèssi, causa de bèla fiertat per l'autor d'aquelas regas... E, sens riscar de m'enganar, soi solide que ne'n deviá virar parier, pels

meus davancièrs... Mèstre de l'asuèlh, *la Tour Magno* dardalha totjorn, al clar solelh de nòstra istòria miègjornala. Encant duradís d'un monument que sembla botar un rai dieusenc dins lo còr dels felibres afogats que l'espínchan amb un mena de respèct sacrat e l'emocion del mistèri. Contemplacion d'un monument — l'auretz totes comprés — que trespasa l'agach nindì o... a la m'as colhonat.

Es lo nimesenc **Joan Gaidan (1809-1883)** escaissat *Jan de la Tour Magno* que dubriguèt la rega coma primièr segaire. Majoral de la primièra fornada, a la crida del Malhanenc, s'èra levat coma maites, sens canha per salvar de la descasença la lenga del Miègjorn. Banquière, atissat de botanica, "*baptejat jos un cade*", Frederic Mistral li dediquèt una pòesia dels *Isclo d'Or (1)* en 1876. Un testimoni de prètze. Pro per encantar tot l'anar d'una vida... Se mesclarà de longa e de pròche al bolègement del Felibrige. Se la vila de Nimes se pòt far glòria d'una tièra consequenta de majorals, trobaretz enlai, cap de carrièra o de lausa al nom del primièr titular de la *Cigalo de la Tour Magno*. Aquí un mancamet que serà pas de durada ... (2)

Quand aquela cigala venguèt veusa, lo Consistòri de 1886, elegiguèt en seguida, l'abat **Josèp Lhermite (1844-1920)** que tanlèu dintrat dins la Companhia dels Fraires de las Escòlas Crestianas, prenguèt lo nom de Fraire Savinian. Nascut a Vilanòva d'Avinhon, la lenga a l'escòla, èra son pensament primièr. Çò mèstre entre tot. Dins un article de *Fe* que li avodèt lo rèire Capolièr Marius Jouveau se pòt legir: "*Tout felibre saup qu'aqueu ome umble d'aparènci, mai ferme dins si prepaus e testard dins sis entrepresso a cousacra sa vido à l'ensignamen dou prouvençau e que sa metodo es couneigudo d'en pertout souto lou noum de Savinianisme.*" En dos mots e sens s'arrestar a de causas tròp menudas, dirai que lo Savinianisme se podriá definir coma l'aprendissatge del francés per lo provençal. Fraire Savinian experimentèt amb bonur, lo procediment dins sos corses. Foguèt quitament convidat a la Sorbona, a la demanda del Ministre, per presentar son biais d'ensenhar. Un exemple de sègre...

Lo canonge **Paul Payan (1861-1925)** tresen titular de la *Cigalo de la Tour Magno* s'escantiguèt en plen dins sa dobla mission, crestiana e felibrenca. Al mitan de sos amics, un bèl dimenge, a Gòrdas (Vauclusa) rendèt son ama a Dieu en diguent de vèrses. Polida mòrt per un felibre d'elèit, tombat sul prat batalhièr ... Foguèt a l'origina del *Cacho-fiò*, almanac que pareguèt de 1881 fins a las primièras annadas del sègle vint. Esperit fòra de tota pagèla comuna, Paul Payan demorà dins lo libre d'or dels valents de la *Causa*. Jamai raquèt pas davant l'esfòrç.

Nòstra cigala puèi, prenguèt volada en 1926 per venir se pausar sus ... una altra sotana : la del majoral canonge **Cesari Dauge (1858-1945)**. Lo lanusquet marquèt de son estampadura l'istòria granada del Felibrige Gascon. La bandièra felibrenca a totjorn agut — o sabèm totes — sèt colors estrechament unidas. Nascut en Aire, animator de *l'Escòla Gaston Febus*, mercandejèt pas jamai son temps ni mai sa pena. Al mièg d'una produccion consequenta marcada pel sagèl de la diversitat e de la qualitat, botarem de relèu : *Ue camada en Italia* (1901) e las *Fablas Gasconas* (1933) que l'autor mercés a sa virtuositat lingüistica e a son esperit creatiu marquèt d'un torn e d'un ton plan personal.

Joan Tucats (1870-1961) prenguèt la seguida en 1946 elegit a la *Santo Estello* de Dinha. Coma maites, faguèt sa plega e mai se s'es pro sovent, mal mesurat la valor e l'auçada d'un pretzfach consequent. Regent a Espoey (Pirenèus Atlantics) membre de *l'Escòla Gaston Febus*, collaborèt de temps a la revista *Reclams* ont sos escrits fasián lo bonur dels cercaires e dels afuocats de la Lengua d'Oc.

Aquela tièra de majorals s'esperlonguèt en 1962, amb lo nom de **Juli Lairis (1896-1974)**. Felibre de bona soca, noirit de nòstras vièlhas tradicions terradorenças, fundador de la tropa de *Las Trelhos Mountblancos*, èra de la mena dels galejaires. Trufandièr dusca a la fin de sa vida, escriguèt el meteis, lo seu faire part de despartida. Aital, dins *l'Armana di Felibre* de 1975 se podíá legir : “ *lou felibre majoral Juli Lairis, tenènt de la Cigalo d'or de la Tourre- Magno, fai assaupre qu'a plegat boutigo lou 7 del mes de febrí de 1974* ”.

Pèire Gombèrt (1946-2002) foguèt lo seten titular de *la Cigalo de la Tour Magno*. Endonc, me reven l'onor uèi, de prononciar son laus segon la costuma d'un temps vièlh que coma o sabètz cars amics felibres, la vida balha pas jamai res a un, sens o tirar a l'autre...

SA VIDA...

Se ditz pro sovent que la prima joinesa marca la color de l'ama... Enfant del Roergue que a balhat una tièra granada de valents aparaires, Pèire Gombèrt nasquèt a Rodés lo dimenge 30 de junh de 1946, dins una familha de paisans fidèls a l'onor, a la fe e a las tradicions d'en çò nòstre. Aital, se pòt comprene sens pena, que l'amor del terraire e lo gost de la lenga aguèsson pauc a pauc, grelhats dins son èime de dròlle. Pastat de sa tèrra e de sa lenga, dintrèt en 1958 al licèu Monteil de Rodés puèi, perseguiguèt d'estudis al licèu Foch. Es al dintre de la societat folclorica de "*l'Escloupeto*" que a festejat i a pas gaire de temps son cinquantenari, que s'afortiguèt vertadièrament sa consciéncia identitària. Es de notar que ne'n devendrà dins la seguida, lo secretari general puèi, lo conselher cultural escotat.

En 1965, amb sa classa, aquí qu'es reçauput per la Societat de Letras, Sciéncias e Arts de l'Aveiron. Las causas s'endevenguèron de biais qu'aquel jorn d'aquí i rencontrèt los majorals Enric Mouly e Josèp Vaylet venguts en vesins, portar per l'escasença la bona paraula e batre la rampelada. Cossí i veire pas un signe astrat ? E cossí resistir de temps a d'apèls tant poderoses ? Per el, que veniá de recebre lo buf e lo vam de l'estrambòrd, l'ora èra venguda de sautar la cleda ! Sentiguèt que lo camin lo sonava. Descobriguèt aital los felibres, s'interessèt a lor òbra e s'amorosiguèt de la lenga que s'èran estacats a defendre e a metre en valor. Pèire Gombèrt a pas jamai amagat lo deute degut a los que l'adralhèron e li parèron la man per caminar dins la rega mistralenca. Sa vida tota, aguèt per sos mèstres, una admiracion gaireben totala. Apondrai tanben que i fòrça felibres de uèi en Roergue que devon encara, a n'aquelas dos fòrtas personalitats d'èsser devenguts çò que son e d'aver sagelat aital lor destinada...

N'i aviá pro d'aquel biais, per agormandir un jove e l'enrebalar dins lo mitan felibrenc. Es clar, la causida d'una lenga, es pro per que se cambie l'horizont d'una vida... Ome ja marcat per l'accion e la tissa de l'organizacion, lo pensar del còp s'enrasigava totjorn dins l'acte e atestava d'un voler que portariá sas fruchas quauquas annadas pus tard. Aital en 1966, a vint ans, dintra dins l'escòla felibrenca del *Grelh Roergàs*. Res semblava desempusar son ardor e trabalhèt còp sec amb un afogament sens pausa. La meteissa annada a Naucèla, lo *Grelh Roergàs* lo guierdonèt dins sos Jòcs Florals annual. L'an d'après, lo Majoral Josèp Vaylet es son pairin en *Santo Estello*. Per el, las causas s'encadènan lèu fach. Son pretzfatz es remarcat per lo Consistòri que i balharà la Cigala de *Mèstre d'Obro* en 1971 a la *Santo Estello* de Ièras. La meteissa annada li fisan tanben la carga de *Souto-Sendi* de la Mantenéncia del Lengadòc per lo Roergue. Ne'n vendrà lo *Sendi* a la despartida del valent José Ricome en 1974, a l'acamp mantenèncial de Narbona. Tant per l'escrich, coma per la paraula e l'accion trabalhava bèlament per las idèas nòstras. L'auretz totes comprés, son engatjamenta èra pas de farlabica ! Aquò se concretizèt d'un biais mèstre en 1973, amb la tenguda d'una *Santo Estello* a Milhau, ont nòstre òme faguèt bravament sa plega, en exerçant sas cargas amb devoament e consciéncia.

Tirèt partit d'aquela experiéncia e dos ans aprèp, foguèt l'empusador e la cavilha obrièra dins sa cara vila de Rodés, fièra de sa cultura d'oc, d'un novèl congrès Sant Estelenc. Aqueste, prenguèt un relèu tot particular per el, que sostengut per los confraires majorals Marcèl Bonnet, Pèire Causse e lo regretat Enric Guiter, Pèire Gombèrt èra candidat al majoralat. Foguèt elegit cranament a la *Cigalo de la Tour Magno*. Cò que d'aquel temps, ne fasiá a 31 ans, lo pus jove majoral de l'istòria del Felibrige. Aquela cigala, sinonim de servici per la Causa (jamai oblidèt pas aquel vertat primièra...) degun la podiá concebre mai e melhor que nòstre òme.

D'aquí enlai, son escorreguda dins lo mitan felibrenc serà marcada per una preséncia totjorn plan activa. Jamai, manquèt pas a son

dever. Portaire afecionat del messatge de Font Segugna, cap de dificultat semblava demesir sa fe. Los pès sus tèrra, sabíá destriar las dificultats e las trespasar. Empuraire d'una sica saca de manifestacions de plan bona tenguda e que an valor de referéncia, botarem de relèu la *Santo Estello* d'Espalion en 1983, la de Rodés en 1994 (ont per mon compte o vegèri aquí pel primièr còp). Nos gardarem d'amagar lo ròtle màger que tenguèt coma administrator del *Musèu Josèp Vaylet*, a l'*Escòla Occitana* de Tolosa que ne foguèt un temps lo clavaire, al *Pen Club* de Lengua d'Oc e mai que mai coma Director del *Romavatge d'Occitania* a Lorda ont prenguèt en 1989, la seguida de son amic e de mon mèstre, lo carcinòl Silvan Toulze. Trevava e presava l'ambient calorent de las Felibrejadas del *Bornat dau Perigòrd* ont comptava fòrça amics. Per lo pes de sa maturitat e per l'espandida de son saber s'es totjorn volgut al servici del Felibrige que n'aviá una coneissença fonsa de son istòria. Pairin de fòrça felibres, candidats al majoralat, citarai aital a la lèsta, los noms dels majorals Jacme Mouffet e dels regretats Pèire Millet e Laurenç Ruffié que sostenguèt de tot son pes. Foguèt mens astruc, amb la candidatura Ives Rouquette per la *Cigalo de Beziés* a la *Santo Estello* de Sarlat en 1997. Malgrat aquel revèrs, èra aquí la pròva evidentada, d'un esperit de bèla dubertura cap a totes los aparaires de nòstra lenga e una volontat vertadièra de cambiar lo fons de las causas.

Aquela piosa volontat de recampament, la trobaretz, dins lo libre “ *Lo nòstre Mouly* ” (4) omenatge collectiu del *Grelh Roergàs*, rendut a *La Cigalo de Gascougnò*. Se pòt legir al dintre, un portisson cortet de Pèire Gombèrt que fa lum e esperar dins lo trionfle de l'esperit : “ *...Aquí un omenatge collectiu per de monde que coneguèron e aimèron lo mèstre de Complibat. Sabi que s'en traparà per pensar que francimand, occitan, grafia mistralenca o classica, se van trucar ; las idèas, de vegadas. Que nani ! Aquel libronèl se vòl coma èra Mouly : dobèrt a tot e a totes, al felibre passeista coma a l'occitanista descabestrat, dins un esperit ecumenic sempre frairenal. Per el comptava en primièr de salvar la lenga e lo país...* ”. Aquí una leiçon que la podèm totjorn far nòstra, al temps que tira.

Tirarai pas de long sus son activitat professionala mas se pòt pas

esquivar, de tant que Pèire Gombèrt i foguèt emplonat d'annadas de temps. Al sortir de sus estudis, provesit d'una formacion literària e istoriana de las melhoras, entamenèt una carrièra al servici de l'informacion. Dintrèt coma jornalista a *Centre Presse* Rodés. Puèi ne devenguèt lo secretari de la redaccion e lo redactor en cap adjunt. Foguèt una passa tanben, lo correspondent de *l'Agence France Presse* per Aveiron. Prenguèt part a la creacion de *l'Aveyronnais* un jornal avodat als compatriòtas escartas del país. Enfin, de 1984 a 1988 bailejèt *La Revue du Rouergue* ont signava sos articles de l'escais nom de Francés Marion. Dins las paginas d'aquelas publicacions diversas, mancava pas jamai d'aparar la lenga de nòstres rèires e l'èime del miègjorn. Sa pluma fissaira balhava tot còp, un escapolon de sa vèrbia druda e de son franc parlar. Es clar, res de çò que pertocava sa vila o son departament, podíá daissar indiferent aquela fòrta personalitat totjorn butada per una perspectiva d'accion.

Desaparegut dabans l'ora, dins lo bon de l'atge (Era pecaire, dins sos 56 ans...) lo nòstre moviment auriá encara agut bravament besonh de tota son aduja e de son experiment. Retiple del felibre vertadièr, Pèire Gombèrt balhava sens cap de retenguda a la causa mistralenca, l'autoritat de son nom, de sa situacion e la drechièra de son jutjament.

L'OME E SON OBRA ...

Mens preocupat per son òbra d'escrivan que per sa tasca militanta, Pèire Gombèrt a pas pro publicat dins nòstra lenga. Es de plànher mas, d'unes afortiràn que *se pòt pas sègre la procession e brandir la campana a l'encòp...* Sa pròsa clara, sòbria e vigorosa es la d'un òme d'accion, pus consirós d'eficéncia que d'efèits artistics. L'avèm vist e dit, dediquèt mai que mai sos esfòrces a far lusir en Roergue e en ... Gasconha, (5) los rais de *Santo Estello*. Per aquò far, nòstre òme se podíá valer d'amistats precisoas que sabíá tocar cada còp que l'interès de la causa mistralenca fasiá de besonh.

Destriarem pr'aquò dins sos escrits :

- *Lo Laus del majoral Juli Lairis, 1896-1974* (Rodez, Subervie, 1976)
- *Los Remembres boscatièrs*, una revirada dels poèmas de son amic Pierre Loubières amb un abans prepaus del Majoral Joan Monestier (Rodez, Subervie 1978)
- *Pierre Loubière, le poète des oiseaux et des mains ouvertes* (Rodez, Carrère, 1979)
- *Le vallon de Marcillac, photographies de Brigitte Julien* (Rodez, éd. B.J, 1990)
- *Anais Viala, pionnière dans la pampa* (Rodez, éd. Du Rouergue, 1992)
- *E subretot, Pigüé, ces français devenus gauchos* (Rodez, éd. Du Rouergue, 1988)(6)

Un raconte en francimand que l'Acadèmia dels Jòcs Florals de Tolosa guierdonèt del prèmi Fayolle. Se tractava aquí de l'aventura dels Aveironeses coratjoses que dins la dralha de Clamenç Cabanettes plantèron cavilha a Pigüe en Argentina. Quaranta familhas (quicòm coma cent cinquanta personas) que quitèron Rodés lo 23 d'octobre de 1884 per embarcar a Bordèu sul *Belgrano* e arribar 38 jorns pus tard a Buenos Aires. D'aquí se ganhèron un flòc de tèrra perdut a 580 quilomètres de la capitala. Un tròç de tèrra ont i aviá res, tirat la tèrra qu'esperava d'èsser laurada, semenada e meissonada. Pèire Gombèrt faguèt mai d'un còp lo viatge al país *del gaucho* e bravament pertocat, afortissiá qu'enlai, lo remembre del país natal demorava tojorn viu e enrasigat e que l'estatua de Clamenç Cabanettes èra lo monument lo pus florit de Pigüe...

Aquel estacament li valguèt en 1989, la distincion de l'òrdre de Mai d'Argentina e la medalha d'onor de la ville de Pigüe. Marcas de reconeissença que se las meritava plan. (7)

S'es dit de Pèire Gombèrt qu'èra un òme reborsièr, bronc o reguèrgue de natura. Tanplan benlèu... Mas aquel drech, o cal ben reconeisse a totes los que luchan fòrt e mòrt e lo titular de la *Cigalo de*

la Tour Magno èra plan d'aqueles ! Una mena clar semenada al jorn de uèi... Afogat e sovent tot fuòc e beluga, testart e caput, èra tanben per qun miracle, lo mai avenent e lo mai liberal. Tot l'un o tot l'autre, coneissiá pas lo mièg camin. Mas, en delai de la semblança primièra, èra tanben d'una sensibilitat al ras de la pèl. Sas qualitats de còr èran conegudas e sa pòrta dubèrta a totes. Fòrabandir o escumenjar èra pas de son biais. Atentiu a totas las trantidas de l'epòca, sabíá qu'una pèira per tant reganhuda que siague, deu e pòt totjorn trobar sa plaça demest las autras e aital servir a l'òbra finala.

De solide, se daissa pas caupir los artelhs e aviá son caractèr. Un marrit caractèr coma dison sovent los que n'an pas ges. Al dintre del Consistòri, sas presas de posicion e son avejaire balhavan una sal pauc costumiera. Ome de conviccion, semblava se congostar dins lo brasàs de la polemica e crentava pas de tirar la nòstra assemblada de la posca dels discorses convenguts.

El qu'èra pas pòrta de darrièr, auríá plan pogut far seus los direns del rèire majoral Pèire Azema : “ *Emai prou souvènt nous arribe de nous carpigna, aco empacho pas li sentiment ; e vau miès, pièi de poulemico sènso ahiranço que de pachaco verinuso a la chut-chut.* ”

Ome de fe e de conviccion, i aviá pas que d'agarridas o de picas dins son existéncia. Aital, se pòt afortir qu'entretenguèt relacions d'amistat qu'onòran una vida. Los ligans establits amb sos confraires e confidents, los majorals Crestian Mathieu e Silvan Toulze èran d'una drudesca qu'es pas de dire.

“ *Ni fraire ni paire, los dos al còp ; aital èran per ieu Crestian Mathieu e Silvan Toulze. A totes tres — que n'èri lo cacha niu — formàvem una singularia trilateral que d'idèas eternalas fasián frairejar. Es sovent qu'ambe lo Crestian, nos encaminàvem per lo Carcin e nos acampar a la caminada de Trespotz o al Caire nadalenc de Toulze. Nos congostàvem de las taulejadas mai que requistas d'Aurelia e de parlar de nòstra lenga, del Felibrige, dels afars de politica.*

Era pas rare que lo Crestian s'encanissèssa coma sabíá o faire e a passar l'òsca ; lo Silvan, mai pausadís, lo seguissiá de vegadas. Per l'estrangièr acò podíá semblar una batèsta de rufians. Que de non !

cada còp l'amistat prigonda que ligava los dos òmes ne portava pas cap d'ombra. ” (8)

Nòstre òme, vertadièra pòta fina que presava los plasers de la taula, aimava de se retrobar amb sos amics dins Olt, dins aquel vertadièr nis d'amistat e de convivéncia. Aquel biais de far èra l'esperlongament natural d'acamps pus consequents, empusats quauquas annadas de per abans per Enric Mouly e que vesia los majorals Fournier, Mouly, Fay, Toulze, Cubaynes, Vaylet, Laporte, Delrieu, Mathieu se recampar a Complibat. Aprèp la mòrt de Mouly, Pèire Gombèrt prenguèt el meteis, la seguida e se carguèt del mandadís de las convidacions. Per tot dire, s'agissia pas aquí de virar l'esquina o de far ombra al bèl Consistòri mas dins aquel “pichon Consistòri” senhorejavan fraternitat e acordança.

Se trobava totjorn en çò de Pèire Gombèrt un qualitat d'acuèlh e un estrambòrd que donava de vam al pus crenloses. Ne faguèri l'experiéncia mai d'un còp per mon compte e mai foguèssem pas del meteis temps.

Furgar dins lo tresaur d'una vida, destutar la part mai prigonda de cadun, sens se despartir de la realitat o la descarar, aquí lo meu trabalh de uèi amb sas dècas o mancaments, mas o sabètz, s'agissia pas per ieu de tombar dins l'atissament de la curiositat, que de tot biais, “Tot òme a un costat a l'ubac que jamai non solelha. ”

EN GUISA DE CONCLUSION...

Ai la tissa del papièr e coma fòrça felibres apatòqui tot çò que se presenta a portada de la man. Elegit a la Santo Estello de Brageirac a la *Cigalo de la Tour Magno*, veusa de Pèire Gombèrt, trastejèri pas plan temps per tirar d'un vièlh carton, una letra que m'avia mandada al mes de novembre de 1994. Urós de l'omenatge que se venia de rendre a Concòts, al canonge majoral Juli Cubaynes, m'escrivia per me dire que “(...) *Ara nos cal veser per metre en trin l'omenatge a Tolza per l'an*

que ven. *L'Escòla Occitana i ten* ” (9) Pèire Gombèrt que foguèt son executor testamentari o voluntava tanben. A tot pèdre. Lo temps que pòrta totjorn amb el, son fais de jòias e de penas, me permetèt pas de complir sul còp aquel engatjament. Las annadas passèron mas non perdiái de vista aquela promessa. Un jorn, aprenguèri coma totes, que la malautiá secutava lo titular de la *Cigalo de la Tour Magno*. L'injustícia muda del destin veniá de tustar a sa pòrta. Cap d'entrelusida èra pas mai d'esperar ... O sabiá e demorava en çò seu. Luònh ara, de la bolegadissa felibrenca. A l'ora de las convidacions, gausèri quitament pas l'assabentar e li balhar lo reconfòrt d'un franc estacament. Es pas l'enveja pr'aquò que me fasiá manca. Mas, me tenguèri enrè. Coma maites. La dimenjada del 6 e 7 d'abrial de 2002, se debanèt pel primièr còp dins Olt, l'acamp de la mantenéncia del Lengadòc. Aquel jorn d'aquí, se pausèt de panèls dins nòstra lenga a las dintradas de Trespotz, d'ara endavant vilatge meu ... Lo paire Jòrdi Passerat coma a l'acostumada, deslanguèt un crane presic. Lo ser, al Teatre de Caus la tropa del *Teatre del Trastet* (Anglars Julhac) juguèt davant mai de 400 personas estabosidas (10) la pèça “*Mirzà*”. Lo lendeman, Pèire Gombèrt rendèt son ama a Dieu... Cò que sul pic, me donèt a pensar que “Tot es marcat amont...”. Qual saurà jamai las sias darrièras pensadas ? Uèi, quand agachi son corrièr, me disi, una lagrema al coet de l'uèlh, qu'es una mena de testament que se podiá passar de notari. E, comprenez aisidament que per ieu, novèl titular de la *Cigalo de la Tour Magno*, aqueste document gardarà de temps sa valor. Tota sa valor. Coma un ligam que perdurarà per sempre mai.

Talament fòrt de còps que i a los sovenirs e las endevenenças, que nos dònàn l'enveja doça de barrar los uèlhs e de plorar. De far calar tota paraula per melhor enclaire l'imatge d'un amic tant car, òme de grand còr e de fièra voluntat ...

Patric DELMAS
Felibre Majoral
(lou 20 de mai de 2004)